

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 581

van **JEAN-JACQUES DE GUCHT**

datum: 2 juni 2020

aan **BEN WEYTS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

Schooldirecteurs basis- en secundair onderwijs - Verloop

De job van schooldirecteur is uitdagend en geeft veel voldoening, maar is ook stresserend. Het takenpakket van schooldirecteurs is veelzijdig en veeleisend en dat vereist dan ook de nodige ondersteuning. De werkdruk ligt hoog en we stellen een verloop vast bij schooldirecteurs.

1. Hoeveel directeurs zijn er momenteel aangesteld in het leerplichtonderwijs? Graag een overzicht van het aantal algemeen directeurs, directeurs, adjunct-directeurs, coördinerend directeurs, directeurs-coördinatoren en pedagogisch directeurs, met telkens vermelding van het onderwijsniveau en de onderwijsnetten. Hoeveel waren er vijf jaar geleden?
2. Hoeveel leerkrachten startten de afgelopen 5 jaar een directeursopleiding? Hoeveel beëindigden die met vrucht?
3. In hoeveel scholen in het leerplichtonderwijs vond er in het schooljaar 2018-2019 een directiewissel plaats? Graag een weergave van de totaliteit, maar ook een onderscheid tussen de verschillende onderwijsniveaus en tussen de verschillende onderwijsnetten. Graag ook vermelden of deze directiewissel al dan niet het gevolg is van pensionering.
4. Wat is de evolutie van het aantal directiewissels in het leerplichtonderwijs van de afgelopen tien jaar? Graag een overzicht per schooljaar, per onderwijsniveau en per onderwijsnet. Graag ook vermelden of deze directiewissel al dan niet het gevolg is van pensionering.
5. Hoeveel directeurs stopten binnen de vijf jaar na hun aanstelling als directeur (met uitzondering van de pensioneringen)? Graag een onderscheid tussen het basis- en het secundair onderwijs en tussen de verschillende onderwijsnetten.
6. Hoeveel directeurs stopten binnen de tien jaar na hun aanstelling als directeur (met uitzondering van de pensioneringen)? Graag een onderscheid tussen het basis- en het secundair onderwijs en tussen de verschillende onderwijsnetten.
7. Hoe verklaart de minister het verloop bij schooldirecteurs en welke maatregelen treft hij om te vermijden dat directeurs zich genoodzaakt voelen om vroegtijdig af te haken?

BEN WEYTS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING EN VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS, SPORT, DIERENWELZIJN EN VLAAMSE RAND

ANTWOORD

op vraag nr. 581 van 2 juni 2020

van **JEAN-JACQUES DE GUCHT**

De gegevens zijn afkomstig uit de databanken van het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI). De AGODI-databanken werden op 08/06/2020 geraadpleegd en geven de gegevens weer zoals scholen dit tot op 08/06/2020 registreerden.

1. De gegevens worden jaarlijks gepubliceerd in de statistische jaarboeken over het Vlaams onderwijs. Data over het lopende schooljaar 2019-2020 is nog niet klaar voor publicatie.
Zoals reeds meegedeeld bij SV 411: SV 2 (09/10/2019) bevat informatie over directeurs in het basis- en secundair onderwijs.
2. Van overheidswege leggen we niet vast dat het volgen van een opleiding tot directeur of schoolleider verplicht is als voorwaarde voor een tijdelijke aanstelling of vaste benoeming in het ambt van directeur. We leggen in de regelgeving (de decreten rechtspositie van 27 maart 1991) enkel vast aan welke aanstellingsvoorwaarden het personeelslid moet voldoen om een door de overheid gefinancierde of gesubsidieerde aanstelling als directeur op te nemen.
Dit zijn volgende voorwaarden:
 - voldoen aan de generieke financierings- of subsidiëringsvoorwaarden;
 - in het bezit zijn van een voldoende geacht of vereist bekwaamheidsbewijs (een bachelor of master, steeds in combinatie met een lerarenopleiding);
 - als laatste evaluatie geen evaluatie met eindconclusie "onvoldoende" hebben gekregen.

Voor het gemeenschapsonderwijs is in het desbetreffende decreet rechtspositie personeelsleden gemeenschapsonderwijs van 27 maart 1991 opgenomen dat een personeelslid dat tijdelijk wordt aangesteld of vast benoemd wordt in een selectie- of bevorderingsambt (directeur) naast de hiervoor vermelde voorwaarden ook moet beschikken over de nodige bekwaamheden voor het ambt. Deze bekwaamheden en de wijze waarop het personeelslid dit moet aantonen, worden bepaald door de Raad voor het Gemeenschapsonderwijs.

Dit is echter geen voorwaarde tot financiering voor het ambt door de overheid, maar enkel een voorwaarde t.a.v. de scholengroep die het personeelslid in kwestie aanstelt. Bijgevolg wordt dit dus niet gecontroleerd door de administratie en hebben we hier ook geen gegevens over.

3. AGODI operationaliseert het concept 'directiewissel' als volgt = het aantal directieleden van een school van het ene schooljaar wordt vergeleken met het aantal directieleden van het schooljaar daarop. Dus, concreet wil dit zeggen: de directieleden van het basis- en secundair onderwijs van het schooljaar 2018-2019 werden per school vergeleken met de directieleden van het schooljaar 2017-2018. Als de school nieuwe directieleden telt, beschouwt AGODI dit als een wissel van directie.
Een nieuw directielid impliceert niet noodzakelijk dat de vroegere directieleden geen titularis meer zijn van hun betrekking. Het is immers mogelijk dat de vroegere directieleden een verlofstelsel opnamen en zo tijdelijk hun directiefunctie in de betreffende school niet meer uitoefenen.

AGODI bakent de groep van directieleden als volgt af: zowel directeurs, adjunct-directeurs of coördinatoren die titularis zijn van een betrekking (vast benoemden en tijdelijken in openstaande plaatsen) als de directieleden die een vervangingsopdracht uitoefenen, zitten in deze vraag vervat. Alle vervangingsopdrachten, zowel de lange als de korte vervangingen, worden in aanmerking genomen.

De directieleden met een volledige terbeschikkingstelling wegens persoonlijke aangelegenheden voorafgaand aan het rustpensioen worden niet meegenomen. Zij zijn immers niet meer in actieve dienst.

3.1 Aantal scholen met directiewissel per onderwijsniveau schooljaar 2018-2019

Onderwijsniveau	Aantal scholen
Basisonderwijs	758
Secundair onderwijs	295
Totaal	1.053

Bron: AGODI-databanken, geraadpleegd op 08/06/2020.

3.2 Aantal scholen met directiewissel per onderwijsnet schooljaar 2018-2019

Onderwijsnet	Aantal scholen
Andere	1
GO!	229
Officieel gesubsidieerd onderwijs	183
Vrij gesubsidieerd onderwijs	640
Totaal	1.053

Bron: AGODI-databanken, geraadpleegd op 08/06/2020.

Het voorbije schooljaar 2018-2019 telde 197 directiewissels ten gevolge van pensionering.

- Ik duid het onderscheid met vraag 3. Lag de focus bij de vorige vraag op de wissels *per instelling*, dan sta ik nu stil bij de directiewissels uitgevoerd door *individue*n. Uit analyse van AGODI blijkt dat één directieambt gedeeld wordt door meerdere personeelsleden. Dit veroorzaakt dan ook meer directiewissels. Een directiefunctie kan meerdere wissels in hetzelfde schooljaar ondergaan. Kortom, wat één wissel op schoolniveau inhoudt, kan betrekking hebben op meerdere individuele personeelsleden. Daarom is het totaal van vraag 4 hoger dan het totaal van vorige vraag 3.

Een nieuw directielid impliceert niet noodzakelijk dat de vroegere directieleden geen titularis meer zijn van hun betrekking. Het is immers mogelijk dat de vroegere directieleden een verlofstelsel opnamen en zo tijdelijk hun directiefunctie in de betreffende school niet meer uitoefenen.

AGODI bakende de groep op dezelfde wijze af als bij de derde vraag.

Twee tabellen splitsen het aantal nieuwe directieleden uit volgens het onderwijsniveau en het onderwijsnet. Een derde tabel geeft het aantal directieleden weer die hun functie neerlegden omwille van pensionering.

De oefening werd voor 10 schooljaren herhaald.

4.1 Nieuwe directieleden verdeeld volgens onderwijsniveau

	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018 - 2019
Basisonderwijs	695	724	675	696	769	877	958	1.081	1.074	1.151
Secundair onderwijs	302	254	248	274	279	323	316	375	364	412
Totaal	997	978	923	970	1.048	1.200	1.274	1.456	1.438	1.563

Bron: AGODI-databanken, geraadpleegd op 08/06/2020.

4.2 Nieuwe directieleden verdeeld volgens onderwijsnet

	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018 - 2019
Andere	0	1	1	1	0	1	1	2	0	1
GO!	171	158	207	206	201	194	263	254	262	333
Officieel gesubsidieerd onderwijs	193	187	164	169	163	240	202	239	225	255
Vrij gesubsidieerd onderwijs	633	632	551	594	684	765	808	961	951	974
Totaal	997	978	923	970	1.048	1.200	1.274	1.456	1.438	1.563

Bron: AGODI-databanken, geraadpleegd op 08/06/2020.

4.3 Aantal directiewissels ten gevolge van pensionering

	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017	2017-2018	2018 - 2019
Aantal	99	109	126	118	117	167	186	194	169	197

Bron: AGODI-databanken, geraadpleegd op 08/06/2020.

5. AGODI volgde hiertoe de directeurs die tijdens het schooljaar 2014-2015 de functie van directeur voor het eerst in hun betreffende school uitoefenden, op gedurende de daarop volgende 5 schooljaren.

Van de 1.200 nieuwe directeurs tijdens het schooljaar 2014-2015 zijn er 364 die in de daaropvolgende 5 schooljaren geen directiefunctie meer uitoefenden. De twee volgende tabellen splitst de groep op volgens onderwijsniveau en -net.

Het Agentschap stelde vast dat 93% van de directeurs die in de daaropvolgende 5 schooljaren geen directiefunctie meer uitoefenden, in een niet-vacant ambt tewerkgesteld waren. Deze personeelsleden namen een tijdelijke vervanging op bij afwezigheid van de vastbenoemde directeur. Als de titularis-directeur terugkeert, is het logisch dat de aanstelling van de vervanger-directeur stopt. Als er vervolgens geen nieuwe afwezigheid meer is, zal dat personeelslid het ambt van directeur niet meer opnieuw opnemen.

De uitval is, gezien de administratieve toestand van net die specifieke groep onderwijspersoneelsleden, te verwachten.

5.1 Aantal nieuwe directeurs in het schooljaar 2014-2015 die binnen de vijf schooljaren hun functie neerlegden, opgesplitst naar onderwijsniveau

Onderwijsniveau	Aantal directeurs
Basisonderwijs	279
Secundair onderwijs	85
Totaal	364

Bron: AGODI-databanken, geraadpleegd op 08/06/2020.

5.2 Aantal nieuwe directeurs in het schooljaar 2014-2015 die binnen de vijf schooljaren hun functie neerlegden, opgesplitst naar onderwijsnet

Onderwijsnet	Aantal directeurs
GO!	56
Officieel gesubsidieerd onderwijs	70
Vrij gesubsidieerd onderwijs	238
Totaal	364

Bron: AGODI-databanken, geraadpleegd op 08/06/2020.

6. AGODI volgde hiertoe de directeurs die tijdens het schooljaar 2009-2010 de functie van directeur voor het eerst in hun betreffende school uitoefenden de 10 daaropvolgende schooljaren op.

Van de 997 nieuwe directeurs tijdens het schooljaar 2009-2010 zijn er 409 die in de daaropvolgende 10 schooljaren geen directiefunctie meer hebben uitgeoefend. De twee volgende tabellen splitst de groep op volgens onderwijsniveau en -net.

Het Agentschap stelde vast dat 80% van de directeurs die in de daaropvolgende 10 schooljaren geen directiefunctie meer uitoefenden, in een niet-vacant ambt tewerkgesteld waren. Deze personeelsleden namen een tijdelijke vervanging op bij afwezigheid van de vastbenoemde directeur. Als de titularis-directeur terugkeert, is het logisch dat de aanstelling van de vervanger-directeur stopt. Als er vervolgens geen nieuwe afwezigheid meer is, zal dat personeelslid het ambt van directeur niet meer opnieuw opnemen.

De uitval is, gezien de administratieve toestand van net die specifieke groep onderwijspersoneelsleden, te verwachten.

6.1 Aantal nieuwe directeurs in het schooljaar 2009-2010 die binnen de tien schooljaren hun functie neerlegden, opgesplitst naar onderwijsniveau

Onderwijsniveau	Aantal directeurs
Basisonderwijs	297
Secundair onderwijs	113
Totaal	410

Bron: AGODI-databanken, geraadpleegd op 08/06/2020

AGODI merkt op dat één personeelslid tijdens het schooljaar 2009-2010 een directiefunctie uitoefende in meer dan 1 onderwijsniveau. Vandaar het verschil in totaal tussen tabel 6.1 en tabel 6.2.

6.2 Aantal nieuwe directeurs in het schooljaar 2009-2010 die binnen de tien schooljaren hun functie neerlegden, opgesplitst naar onderwijsnet

Onderwijsnet	Aantal directeurs
GO!	69
Officieel gesubsidieerd onderwijs	82
Vrij gesubsidieerd onderwijs	258
Totaal	409

Bron: AGODI-databanken, geraadpleegd op 08/06/2020.

7. Onderzoek naar stress en welbevinden bij schoolleiders (Devos, G., Vanblaere, B., & Bellemans, L. (2018). Stress en welbevinden bij schoolleiders: een analyse van bepalende factoren en van vereiste randvoorwaarden. Steunpunt Onderwijsonderzoek, UGent) toont aan dat de schoolleider over het algemeen een matige tot hoge jobtevredenheid heeft, maar dat hij ook regelmatig een hoge mate van stress ervaart. Schoolleiders hebben een uitgebreid takenpakket en ervaren een hoge werkdruk en

administratieve planlast. Een belangrijk aantal schoolleiders, in het bijzonder in scholen met veel directiewissels, geeft ook aan te kampen met symptomen van burn-out.

Uit datzelfde onderzoek blijkt dat schoolleiders doorgaans veel belang hechten aan een goede aanvangsbegeleiding en dat ze vragen naar voldoende ruimte om zichzelf te kunnen professionaliseren, zowel om zich voor te bereiden op de taak van schoolleider als nadien om zich verder te bekwamen.

Dit wordt ook bevestigd in het meest recente TALIS-onderzoek van 2018. Vlaamse schoolleiders geven daarin aan dat ze tevreden zijn over hun beroep. Weinig Vlaamse schoolleiders hebben er spijt van dat ze schoolleider zijn geworden en 60% van de Vlaamse schoolleiders is het ermee eens dat de voordelen de nadelen van het beroep compenseren. Wel vraagt één tot twee vijfde van de schoolleiders zich af of het niet beter zou zijn geweest een ander beroep te kiezen. Uit het TALIS-onderzoek blijkt dat teveel administratief werk de grootste bron van stress vormt voor de Vlaamse schoolleiders.

In mijn beleidsnota heb ik daarom opgenomen dat we voor de schoolleider samen met alle onderwijspartners de ontwikkeling van een model van competentieprofiel zullen bekijken. Als dit profiel er is, zullen we dit gebruiken om samen mogelijke selectiecriteria en een professionaliserings- en evaluatiebeleid voor schoolleiders uit te tekenen. Dit competentieprofiel zie ik eventueel ook als basis voor de verdere ontwikkeling van een generieke opleiding voor schoolleiderschap.

Daarnaast bekijk ik of we op kortere termijn specifieke acties kunnen opzetten om onze schoolleiders te ondersteunen, waarbij ook aandacht moet gaan naar een reductie van administratieve planlast.